

CEA MAI MARE GREȘEALĂ DIN ISTORIA MEDICINII

*Dumitru Dobrescu
Universitatea de Medicina și Farmacie
„Carol Davila”, București, România*

REZUMAT

Autorul face, la început, o scurtă prezentare istorică a medicamentului și a celor două metode terapeutice folosite în practica medicală, alopatia și homeopatia. Analizează apoi aspectele pozitive și pe cele negative ale celor două metode. Se rezervă un capitol amplu pentru comentarea celei mai mari greșeli din istoria medicinei, separarea, opoziția și rivalitatea celor două metode terapeutice. Articolul se încheie cu soluții posibile pentru diminuarea urmărilor greșelii și/sau înlăturarea lor.

Cuvinte cheie: Alopatie, Homeopatie, Farmacologie alopată, Farmacologie homeopată

INTRODUCERE

Istoria medicinei începe cu primii oameni care au existat pe pământ, care își acordau îngrijiri reciproce în caz de boală, bazându-se pe intuiție și pe observarea naturii înconjurătoare. De atunci, medicina a cunoscut o evoluție permanentă, în paralel cu marile și micile descoperiri ale spiritului uman, asimilând tot ce i-a putut fi de folos și a ajuns, în sec.21, să posede un volum enorm de cunoștințe privind organismul uman, bolile lui și tratamentul acestora. Concomitent, a făcut propriile descoperiri, la fel de valoroase.

În istoria medicinei trebuie menționat ca având o importanță aparte, domeniul medicamentului. Totodată, **trebuie subliniat că, pe lângă succese și progrese, ca orice activitate omenească, medicina și domeniul medicamentului au înregistrat și multe greșeli și eșecuri**, din diverse cauze. Cert este că multe dintre ele ar fi putut fi evitate, în primul rând, dacă se aveau în vedere totdeauna, legile naturii și ale logicii.

O MARE DESCOPERIRE, AL DOILEA TIP DE MEDICAMENT, CEL HOMEOPAT

Este foarte greu de apreciat valoarea fiecărei descoperiri care a ilustrat istoria medicinei. Un criteriu util ar fi ponderea consecințelor unei descoperiri la scara ansamblului medicinei. Din acest punct

de vedere consider că, în domeniul medicamentului, **descoperirea lui Hahnemann, a celui de al doilea tip de medicament, cel homeopat, este una dintre cele mai mari descoperiri din toate timpurile.** Această afirmație este motivată de faptul că influența medicamentului, ca instrument al unei metode terapeutice, se reflectă în toată medicina, fiind folosit în toate specializările medicinei, cu urmări asupra întregii umanități. Rareori o descoperire poate avea un răsunet atât de larg.

Subliniez și insist, că Hahnemann a făcut descoperirea lui, enunțată sub numele de legea similitudinii, care este o expresie a unei legi a naturii, **legea acțiunii difazice antagoniste**, care nu era cunoscută în vremea lui și care a devenit cunoscută câteva decenii mai târziu, ca legea Arndt-Schulz (1). La rândul ei, legea acțiunii difazice antagoniste este expresia unei legi naturale universale, legea dualității, despre care voi vorbi în acest articol. Demn de remarcat și de reținut este faptul că, deși legea acțiunii difazice antagoniste este foarte importantă pentru fiziologie și pentru farmacologie, încă de la semnalarea ei, în mod deliberat și vădit antiștiințific și antiumanitate, legea a fost și este trecută sub tăcere, cărțile de specialitate nu scriu despre ea, aproape nimeni nu o cunoaște. Și aceasta dintr-un singur motiv. Ea a putut și poate fi un argument științific, obiectiv, pentru pledoarie în favoarea existenței justificate a homeopatiei.

SCURTĂ PREZENTARE ISTORICĂ PRIVIND MEDICAMENTUL

Scopul final al complexe activități medicale este, în principal, tratarea bolilor. Printre mijloacele de tratare a bolilor, un loc principal îl ocupă medicamentele. Medicamentele, așa cum le cunoaștem, la începutul sec.21, au cunoscut primele evoluții la finele sec.18-începutul sec.19. În acea perioadă, pentru tratamentul bolilor, se foloseau „substanțe medicinale” care erau descrise în cărți numite „Materia Medica”. Nu se cunoștea termenul de medicament. Se foloseau, empiric, droguri vegetale (majoritatea), și animale și minerale (mai puține). Mijloacele terapeutice ale vremii erau sângerări, lipitori, vezicatori, gargarisme, cataplasme emoliente, diaforetice, laxative, clisme etc.

Într-o aceeași perioadă istorică, finele sec.18-începutul sec.19, s-au născut, din Materia Medica, două metode terapeutice, ca două surori, alopatia și homeopatia. De la început au devenit evidente unele diferențe dintre ele, care s-au amplificat în timp.

Alopatia, care era deja existentă în forme empirice, s-a dezvoltat, la început mai lent, apoi exploziv, asimilând progresele științelor medicale și ale celor fundamentale. Faptul cel mai important, care avea să-i asigure supremația în medicina

următorilor 200 de ani și până azi, este că și-a asigurat o bază științifică proprie, prin apariția, în sec.19, a unei științe medicale a medicamentului, Farmacologia. Acest fapt a atras automat o evoluție logică și foarte rapidă. S-a trecut treptat de la folosirea plantelor întregi la extracte totale din plante, apoi la identificarea, izolarea, purificarea și determinarea structurii chimice a substanțelor (principiilor) active din plante și extracte, introducerea substanțelor pure în terapie, obținerea prin sinteză chimică întâi a substanțelor izolate din plante, apoi, după modelul lor, a unor structuri noi, necunoscute în natură, iar în prezent se dezvoltă obținerea medicamentelor prin biotehnologie.

S-a ajuns ca Farmacologia (alopată) să domine terapia cu medicamente (farmacoterapia) în toate specializările medicinei și în toate țările dezvoltate și chiar în unele în curs de dezvoltare. În țările sărace este dominantă încă fitoterapia, o formă inițială, empirică, a alopatiei.

O mențiune cu totul specială trebuie făcută privind rolul medicamentului alopatic ca instrument de cercetare, ca un bisturiu chimic cu care s-a pătruns în intimitatea proceselor fiziologice și patologice, la nivel molecular și celular. Împreună cu reactivii chimici, medicamentele au adus beneficii inestimabile medicinei și biologiei, fiind instrumente indispensabile care au permis ca „medicina să coboare în celulă”. Ele au făcut posibile descoperiri de neimaginat prin alte mijloace, precum mediatorii chimici, modulatorii, nenumăratele tipuri de receptori, canalele ionice etc.

În aceeași perioadă, de peste 200 de ani, homeopatia și-a păstrat nemodificate multe dintre ideile fundamentale inițiale, care au fost foarte valoroase pentru timpurile începutului, dar care ar fi trebuit adaptate, o dată cu evoluția științelor. Aceste date au devenit dogme, cu pondere semnificativă în stagnarea homeopatiei. Această greșeală enormă a homeopaților ar fi putut fi evitată dacă ar fi admis gândirea logică următoare. Descoperirile și ideile lui Hahnemann, multe geniale, pot fi împărțite în două categorii. În prima intră ideile care, fără ca Hahnemann să fie conștient, au fost corespunzătoare legilor naturii, care sunt perene și neschimbătoare. Valabilitatea acestora va fi veșnică. În a doua categorie intră ideile inspirate de cunoștințele medicale ale epocii lui Hahnemann, în marea majoritate schimbate în timp, prin evoluția cunoștințelor științelor medicale. Aceste idei au fost deci depășite și ele trebuiau să fie abandonate treptat, ceea ce nu s-a realizat. Mulți homeopați consideră și azi că, încercarea de a supune unei gândiri critice ideile lui Hahnemann este o impietate, ceea ce denotă o naivitate, o imaturitate intelectuală.

TERAPIA CU MEDICAMENTE, UN MARE SUCCES DAR ȘI O MARE DRAMA A MEDICINII

ALOPATIA

Este evident ca alopatia a adus umanității mari beneficii, contribuind substanțial la creșterea speranței de viață, la ameliorarea calității vieții etc. Dacă lista beneficiilor este destul de lungă, la fel de lungă și apăsătoare este și cea a aspectelor negative.

Investițiile exagerate și nelogice în cercetare și producție au dus la existența unui număr inadmisibil de mare de molecule chimice de sinteză, nejustificate din punct de vedere științific și al nevoilor practicii medicale. S-a ajuns la un număr îngrijorător de mare de efecte adverse, unele grave sau foarte grave, cu costuri enorme pentru bolnavi și pentru societate. Greșeli enorme s-au făcut pe plan economic. Medicamentele, ca instrumente ale metodelor terapeutice, includ două componente, una medicală, științifică, alta financiară, economică. În mod logic, întrucât prima componentă exprimă rațiunea de a fi a unui medicament, ea trebuie să fie dominantă, în aprecierea lui. Componenta economică este accesorie, un rău necesar dar indispensabil, care ar trebui să aibă un rol cu totul secundar. Aceste considerente pledează pentru ideea că medicamentul nu este un bun de larg consum ci un produs cu totul aparte. În realitate, de multă vreme, dezvoltarea industriei farmaceutice alopatate a dus la inversarea valorilor cuprinse în medicament și la predominarea netă a laturii comerciale. În toate țările dezvoltate cheltuielile cu medicamente sunt în continuă creștere și niciodată fondurile existente nu sunt suficiente.

HOMEOPATIA

A apărut ca o replică la efectele terapeutice slabe ale substanțelor medicinale alopatate ale epocii. De la început s-au afirmat puternic virtuțile terapeutice pozitive ale medicamentului homeopat, depășind evident rezultatele alopatiei. Ex. în 1849 a luat ființă Royal London Homeopathic Hospital. În acel timp, la Londra a fost o epidemie de holeră. Mortalitatea în spitalul de homeopatie a fost 16%, în timp ce la celelalte spitale londoneze, care au făcut tratamente alopatate, mortalitatea a fost 53% (2).

Tributar limitelor impuse de nivelul scăzut al cunoștințelor medicale ale epocii sale, Hahnemann a conceput homeopatia ca o metodă terapeutică. Lipsa unei metodologii științifice în efectuarea provingurilor a dus la obținerea unui volum uriaș de date privind efectele medicamentelor homeopate, din care numai cel mult 20% sunt fiabile. Din nefericire, conceperea homeopatiei numai ca o metodă terapeutică a rămas până azi, omițându-se

total existența și rolul medicamentului homeopat. Gândindu-ne la legătura logică alopatie-medicament alopat-Farmacologie alopată, este clar că homeopatia a stagnat pentru că nu a avut în centrul ei, medicamentul homeopat. Rămasă numai ca simplă metodă terapeutică, lipsită total de aportul științei medicamentului, singurul motor al progresului, homeopatia s-a autocondamnat la stagnare.

Este surprinzător și de neînțeles faptul că nimeni nu a observat, timp de peste 200 de ani, ca esența homeopatiei este medicamentul homeopat, condiția *sine qua non* a existenței homeopatiei. A fost nevoie să se ajungă la începutul sec.21 ca eu, un profesor de farmacologie, să descopăr acest adevăr. Nu încap nici o îndoială că rămânerea homeopatiei la stadiul inițial, de metoda terapeutică, înseamnă perpetuarea unei prime faze de evoluție, de imaturitate și condamnarea la stagnare, la menținerea ei în afara medicinei. Deși face obiectul a sute de cărți și zeci de societăți, neavând o bază științifică, homeopatia, rămasă în afara medicinei, este considerată „medicina alternativă”. Situație de neînțeles, pentru că homeopatia nu este o altă medicină (alternativă) ci medicină adevărată, abordată la nivel informațional, adică aparținând medicinei viitorului. Pentru aceasta este obligatoriu ca homeopatia să devină ceea ce este în realitate, o ramură a Farmacologiei homeopate. Astfel homeopatia va ajunge la maturitate și se va realiza o analogie perfectă cu alopatia, mergând până la simetrie. În același timp apropierea celor două farmacologii va fi un argument serios că fenomenul medicament este unul singur, că Farmacologia este una singură, că cele două metode terapeutice trebuie privite împreună, completându-se reciproc. Se va putea acționa pe două direcții. În primul rând, prin folosirea legii similitudinii la nivel molecular și celular, descoperirea mea, descrisă într-un articol separat, publicat în acest număr al revistei. În al doilea rând, pe lângă nenumăratele virtuți terapeutice, medicamentele homeopate vor putea fi folosite ca instrumente de cercetare, cu potențial greu de anticipat.

CEA MAI MARE GREȘALĂ A MEDICINII

Ca un enunț general, se poate spune că, în domeniul medicamentului, în loc de normalitate și toleranță s-a ales anormalitatea și intoleranța. De aceea consider că semnalarea acestei greșeli este indispensabilă pentru medicina sec.21.

Greșeala constă în faptul că, cele două metode terapeutice, alopatia și homeopatia, au fost percepute totdeauna ca două entități opuse, antagoniste, s-au exclus reciproc, au devenit rivale și au fost în permanent război.

În realitate, ele sunt analoge, echivalente și complementare, ca două jumătăți ale unui întreg.

Fapt fundamental, obligatoriu de luat în considerare, ele nu sunt rezultatul unor idei fanteziste, nici măcar teoretice, cu valabilitate temporară. **Ele sunt expresia unei legi universale a naturii, deci foarte precisă și perenă, legea dualității.** De aceea, cu certitudine, opunerea lor este o greșeală enormă. Tot cu certitudine, ele vor exista permanent, fiind exclusă dispariția vreuneia dintre ele. Prin această afirmație doresc să atrag atenția rivalilor și detractorilor homeopatiei că eforturile lor sunt zadarnice, sortite eșecului, pentru că sunt împotriva legilor naturii. Fiind ferm convins de necesitatea obiectivă a existenței homeopatiei, atrag atenția rivalilor ei că, inventarea oricăror critici rivale ei, nu vor putea determina menținerea ei în cadrul domeniului medicamentului, dar vor aduce, în continuare, pagube inestimabile, sănătății umanității.

Dualitatea este un fenomen fundamental constitutiv al realităților din multe lucruri și fenomene ale naturii, care au două stări (fețe, componente) opuse, inseparabile, coexistente. Este calitatea a ceea ce este dublu sau prezintă o natura dublă. Cele două componente fac parte integrantă din lucrul sau fenomenul respectiv, există în permanență împreună, dar în anumite circumstanțe, se manifestă numai una din componente. Dualitatea ne dezvăluie faptul că, ceea ce percepem la un moment dat este, în realitate, în același timp, și unul și altul dintre componente și numai aparent este sau unul sau altul. Dintre numeroasele exemple de dualitate menționăm, repaus-mișcare, anion-cation, acid-alkalin, oxidare-reducere, electricitate pozitivă-negativă, depolarizare-repolarizare, excitație-inhibiție, atracție-respingere, față-verso etc.

Pentru cei care vor să ia aminte le împărtășesc o învățătură foarte prețioasă pe care mi-au oferit-o experiențele vieții. Anume, orice problemă are cel puțin o rezolvare valabilă, cu condiția ca problema să fie formulată corect, datele ei să fie justificat introduse în enunț. Dacă există o problemă pentru care nu se găsește nici o rezolvare, înseamnă că enunțul nu a fost corect formulat sau că datele problemei sunt false. Exemplu pregnant îl oferă obiecțiunea că unele medicamente homeopate nu pot fi eficiente pentru că nu conțin substanțe active. Afirmația se bazează pe ideea că toate acțiunile asupra materiei vii trebuie să fie legate de existența unor substanțe materiale. Ideea este falsă, întrucât se știe bine că există frecvent cazuri de dereglări datorite stress-ului psihic, factorilor emoționali sau traumatici, fără intervenția vreunei substanțe chimice sau germeni.

Realitatea obiectivă arată că Farmacologia alopată și Farmacologia homeopată sunt strâns legate între ele. Farmacologia alopată se bazează pe efectele favorabile ale dozelor terapeutice, pe farmacodinamie. Este fiziologie aplicată la medicament sau fiziologie farmacologică sau farmacologie fiziologică. Toate funcțiile organismului pot fi cunoscute folosind medicamentele ca

instrumente de cercetare. Terapia alopată se bazează pe faptul că mecanismele de acțiune ale medicamentelor sunt rezultatul efectelor asupra acelorași componente ale țesuturilor, dar sunt de sens contrar celor produse de agentul patogen. **Terapia alopată este o terapie coercitivă.** Farmacologia homeopată se bazează pe efectele toxicologice ale substanțelor, este fiziopatologie aplicată la medicament sau fiziopatologie farmacologică sau farmacologie fiziopatologică. Toate bolile pot fi reproduse artificial prin medicamente, care pot servi pentru a fi cunoscute mecanismele patogenice ale bolilor. Terapia homeopată se bazează pe faptul că mecanismele de acțiune ale medicamentelor sunt rezultatul efectelor asupra acelorași componente ale țesuturilor, dar sunt în același sens cu efectele produse de agentul patogen, cu deosebirea că boala artificială, produsă de medicament este mai slabă, procesele se derulează la un nivel energetic mai mic și organismul, prin mecanismele sale de reglare-autoreglare, alege nivelul cel mai mic energetic. **Terapia homeopată este o terapie reactivă.** Din cele expuse se poate vedea că fiecare din cele două farmacologii ilustrează câte o față din cele două fețe posibile ale acțiunii medicamentelor.

Cele expuse sunt importante pentru practica terapeutică. Contrar unei opinii fără suport științific, ca cele două tipuri de medicamente nu pot fi asociate, întrucât mecanismele lor de acțiune sunt sinergice, efectele lor se completează foarte bine și se potențează reciproc. În consecință, dacă o afecțiune poate fi tratată bine cu un singur medicament, alopat sau homeopat, este logic să fie tratată ca atare. În cazurile grave, care nu pot fi rezolvate de un singur tip de medicament, este logic și științific să se recurgă la asocierea celor două tipuri, alopat și homeopat. Cu siguranță, efectele vor fi superioare.

Ca o concluzie generală, alopatia a avut o evoluție spectaculară pentru că nu a fost concepută ca metodă terapeutică ci s-a preocupat în primul rând de instrumental metodei, de medicament și-a dezvoltat o știință a medicamentului, Farmacologia (alopată) și a asimilat continuu progresele acesteia și ale științelor fundamentale. Toate progresele alopatiei se datorează Farmacologiei, deci medicamentului, instrumentului, nu metodei terapeutice, care este o aplicare practică, în clinică a proprietăților instrumentului. Inevitabil, a înregistrat și aspectele negative ale acestor progrese. Deci alopatia reprezintă un foarte mare succes al spiritului uman, dar unul usturător, dureros, plătit scump. Pentru cine observă atent istoria alopatiei pare clar că ea a ajuns la maturitate, aproape de limitele unei maxime dezvoltări, de saturație, cu posibilități tot mai reduse de a menține un ritm ridicat al inovațiilor și progresului.

La rândul ei, homeopatia s-a remarcat prin rezultate terapeutice foarte valoroase și, în ciuda acestora, prin stagnare, prin lipsa

totală de asimilare a progreselor medicinei și științelor fundamentale. **Homeopatia reprezintă un mare succes, dar unul dezamăgitor, un potențial terapeutic impresionant, dar cu multe neîmpliniri.**

Cea mai mare greșeală a medicinei, de dimensiuni uriașe, a fost și a rămas separarea totală a celor două metode terapeutice, alopatia și homeopatia, urmată de cultivarea deliberată, deși vădit nejustificată, a deosebirilor dintre ele, de situarea lor pe poziții opuse, antagoniste, rivale și de declanșarea unui adevărat război fratricid, care durează de peste 200 de ani. Și, evident, cum orice război nu aduce nimic constructiv ci este totdeauna distructiv, aduce pagube și nenorociri și acesta a avut urmări dintre cele mai nefaste asupra sănătății umanității, cu pierderi inestimabile, suportate de toți bolnavii planetei, fără ca ei să aibă vreo vină.

CE-I DE FĂCUT

Repararea greșelii, existența de peste 200 de ani, este simplă în teorie, dar foarte dificilă în practică. Cu cât se va acționa mai rapid și mai ferm cu atât va crește substanțial aportul medicinei la sănătatea umanității. Totul este să se recunoască greșeala și să existe disponibilitatea și hotărârea de a o înlătura.

Evident, trebuie început cu recunoașterea greșelii de către comunitatea medicală internațională (medii academice și universitare, medici, organe și organizații sanitare, naționale și internaționale, societăți și asociații profesionale ale medicilor).

Este esențial, de o importanță epocală, ca toată lumea să renunțe la rivalitatea seculară dintre alopatie și homeopatie, să le recunoască drept entități egale ale domeniului medicamentului. Această realizare istorică a omenirii, trezită din narcoza urii, va deschide orizonturi noi și nebănuite în istoria medicinei și umanității. Va fi foarte bine dacă se va realiza o coexistență constructivă. Ar fi ideal să se ajungă la o colaborare pe planul cercetării științifice și pe cel al practicii terapeutice. În mod concret, toți cei menționați ar putea și ar trebui:

- să accepte existența, cu statut egal, a celor două metode terapeutice, alopatia și homeopatia;

- să accepte Farmacologia homeopată ca știința medicală a medicamentului homeopat și introducerea ei ca disciplină obligatorie în curricula tuturor facultăților de medicină;

- în cadrul Farmacologiei homeopate să se revizuiască întreg conținutul actual al homeopatiei clasice, cu înlăturarea balastului depășit și introducerea multor elemente noi, specifice farmacologiei;

- să se prescrie fără deosebire, medicamentele alopatice și cele homeopate, de către toți medicii, în ambulator și în spitale, numai pe baza criteriilor științifice justificatoare;

Realizarea acestor obiective ar putea acoperi mai multi ani. Unele vor fi mai usor de realizat, de ex. introducerea Farmacologiei homeopate la toate facultatile de medicina.

O acțiune care ar putea fi de mare utilitate ar fi înființarea unui Institut Internațional de Farmacologie Homeopată, cu fonduri ale Uniunii Europene. Acesta ar trebui să aibă ca obiectiv prioritar redactarea unui Tratat de Farmacologie homeopată. Eu am tipărit primele două capitole ale viitorului tratat, partea generală și farmacologia aparatului respirator (3) (4). Ar trebui redactate și tipărite încă circa 10 capitole. Am preconizat ca Tratatul să fie structurat pe baza clasificării ATC a medicamentelor alopate, adoptată de Organizația Mondială a Sănătății pentru toate documentele sale din domeniul medicamentului.

Ca slujitor de o viață al medicamentului, am observat de mult timp, atât greșelile mai mici și mai mari ale alopatiei și homeopatiei, menționate în acest articol, cât și cea mai mare greșeală a medicinei, din toate timpurile și le port în ființa mea ca pe o povară apăsătoare, pentru că îmi dau seama de dimensiunile lor și de pagubele pe care le produc și sufăr imens că nu pot face nimic concret să le diminuez sau să le înlătur.

Totuși, nu mă pot mărgini să rămân uluit de faptul că greșelile respective se produc zilnic, frecvent și în toată lumea, dar nimeni nu le vede și, în consecință, nimeni nu pune problema înlăturării lor.

De aceea, într-o ultimă încercare dureroasă, am îndrăznit să redactez acest articol, în speranța că, poate, se vor găsi, totuși, oameni și autorități, naționale și internaționale, care să vadă și să acționeze.

Nu pot încheia acest articol de suflet altfel decât subliniind, cu toată tăria că, dacă separarea, rivalitatea și războiul dintre alopatie și homeopatie au fost și continuă să fie, cea mai mare greșeală din istoria medicinei din toate timpurile, rușinea medicinei, atunci renunțarea la separare, reconcilierea lor, acordarea unui statut egal pentru ambele, folosirea lor în egală măsură în cercetare și în practica medicală și, de ce nu?, colaborarea lor, va reprezenta, cu siguranță, cea mai mare realizare a medicinei din toate timpurile.

BIBLIOGRAFIE

1. Blajeni A.C., *Homeopatia*, Editura Litera, București, 1985, pag.36-40.

2. Boiron Ch., *L'avenir de l'homeopathie*, Editura Albin Michel, Paris, 2004, pag.131.

3. Dobrescu D., *Farmacologie homeopată (ecologică)*, Vol. I, Ediția III, Editura Universitara, Bucuresti, 2011.ș

4. Dobrescu D., *Farmacologie homeopată*, Vol. II, Aparatul respirator, Editura Minesan, București, 2009.